

Дуглас Коупленд

ПОКОЛІННЯ X

Роман

Переклад з англійської

Гєника Бєлякова

Видавництво «Комубук»

Київ – 2016

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

СОНЦЕ - ТВІЙ ВОРОГ

У пізніх 1970-х, коли мені було п'ятнадцять, я витратив усі свої банківські заощадження до останнього пенні, щоб перетнути континент і прилетіти на «Боїнгу»-747 до міста Брендон у провінції Манітоба, розташованого посеред канадських прерій, щоб побачити повне сонячне затемнення. Певно, в юному віці я мав досить дивний вигляд – худий, мов олівець, практично альбінос, тихо-мирно знімає собі номер у motelі «ТревелЛодж», щоб переночувати на самоті, радіє, дивлячись запропоновані йому канали телевізора, що «сніжить», попиваючи воду зі склянок, які мили й загортали в папір стільки разів, що вони здавалися відшліфованими наждачкою. Проте ніч швидко минула, і настав ранок дня сонячного затемнення, я відмовився від послуг туристичних автобусів і дістався на околиці міста громадським транспортом. Там брудним об'їзним шляхом я зайшов досить далеко й опинився посеред поля якоїсь ферми, засадженого злаками, що сягали мені до грудей, були зеленими, мов кукурудза, і доки я продирався поміж них, шелестіли, залишаючи на моїй шкірі сліди, схожі на пропалені в папері дірки. І в тому полі з настанням очікуваної години, хвилини й секунди,

коли запала темрява, я влігся на землю, оточений високими товстошкірими злаковими стеблами, серед яких мляво дзижчали комахи, і затамував подих, відчувши те, чого й досі не можу цілком позбутися, – темряву, неминучість та захват – відчуття, яке, певно, з найдавніших часів охоплювало всіх молодих людей, коли ті вивертали шиї, витріщалися вгору й бачили, як згасає їхнє небо.

*****

Через півтора десятиріччя мене охоплюють такі ж амбівалентні почуття – я сиджу на веранді винайнятого бунгало в Палм-Спрінгз у Каліфорнії, пестячи двох своїх собак, вдихаючи нічний цинамоновий сморід цвіту ротиків та їдкий запах хлору з басейну, розташованого навпроти двору, і чекаю на світанок.

Я дивлюся на схід, на розлом Сан-Андреас, що розлігся посеред долини, мов шматок пересмаженого м'яса. Невдовзі над розломом вибухне сонце й увірветься в мій день, мов танцівниці на сцену у Вегасі. Мої собаки також дивляться туди. Вони знають, що трапиться щось важливе. Кажу вам, ці собаки – дуже розумні, але іноді завдають мені клопоту. Наприклад, зараз я обдираю з їхніх морд блідо-жовтий бруд, що нагадує домашній сир, навіть швидше сир на розігрітій у мікрохвильовці піці, і мені страшенно неприємно, оскільки я підозрюю, що мої собаки (хоча бадьорі чорні очі цих дворняжок запевняють мене в протилежному) знову рилися в смітниках за центром косметичної хірургії, і ризикну передбачити – їхні морди прикрашає жир япі¹, який викинули після лі-

---

¹ Япі (англ. Yuppie; абр. від Young Urban Professional Person – молодий

посакції. Як їм вдалося залізити до червоних пластикових пакетів для утилізації плоті із захистом від койотів, якого вимагає закон Каліфорнії, – поза межею мого розуміння. Думаю, лікарі просто недбалі або ліниві. Або і те, й інше.

Такий світ.

Кажу вам.

Зсередини мого маленького бунгало долинає брязкання дверцят кухонної шафи. Мабуть, мій друг Дег несе моїй подрузі Клер щось крохмало- або цукровмісне. Хоча, імовірноше, адже я добре їх знаю – нічний джин з тоніком. Такі вже в них звички.

Дег – з Торонто, з Канади (у нього подвійне громадянство). Клер – з Лос-Анджелеса, штат Каліфорнія. Я, до речі, – з Портленда, штат Орегон, проте сьогодні в принципі байдуже, звідки ти («Оскільки в торгових центрах скрізь однакові крамниці», – як стверджує мій молодший брат Тайлер). Ми всі троє належимо до авіазлиднів – величезної всесвітньої групи людей, групи, до якої, як вже згадувалося, я доєднався у віці п'ятнадцяти років, коли полетів до Манітоби.

Так чи інакше, з огляду на те, що сьогоднішній вечір виявився неприємним як для Дега, так і для Клер, вони вдерлися в мій власний простір, щоб поглинати коктейлі та прохолоду. Їм це необхідно. На це в кожного з них свої причини.

Дег, наприклад, о 2-й ночі закінчив свою зміну в барі «У Ларрі», де ми з ним працюємо барменами. Коли ми вдвох поверталися додому, він раптом урвав нашу розмо-

---

міський професіонал) – тут і далі прим. пер.: високоосвічені забезпечені молоді люди, котрі головним чином зосереджені на власній кар'єрі. Назва почала широко використовуватися в американських ЗМІ у 1980-х.

**КОРИСТУЙТЕСЯ
ЛІТАКАМИ, ДОКИ
ЩЕ МОЖЕТЕ**

МАК-РОБОТА:

Низькооплачувана,
непрестижна,
недостойна,
безперспективна
робота з мінімумом
переваг у сфері
обслуговування.
Люди, які ще не
працювали на
такій посаді, часто
вважають це
непоганим початком
своєї кар'єри

ву і, перебігши через дорогу, подряпав камінцем капот та лобове скло «Катласс Супрім». У нього такий напад вандалізму трапляється не вперше. Автомобіль був кольору вершкового масла, а на бампері мав наклейку «МИ ВИТРАЧАЄМО СПАДОК НАШИХ ДІТЕЙ», вочевидь, саме цей напис роздратував Деґа, втомленого й сердитого після восьми годин на своїй Мак-роботі («Низькооплачуваний, непрестижний, з мінімумом переваг, безперспективний»).

Хотів би я зрозуміти ці деструктивні пориви Деґа; загалом же він доволі розважливий чувак – хіба що може тиждень не митися, якщо над його ванною сплете павутиння павук.

«Не знаю, Енді, – сказав він, брязкаючи прозорими дверима (песики – одразу за ним); Деґ нагадує розчарованого у вірі члена мормонського дуету, котрий роздає релігійні листівки: біла сорочка, перехняблена краватка, піт під пахвами, схожими на змащені маслом шарніри, 48-годинна щетина, сірі слакси («не штани – слакси»); мов лось під час гону, він одразу ж запихає голову в овочевий контейнер мого «Фриджидейр», звідки з-поміж зів'ялого листя салату-ромену дістає запітнілу пляшку дешевої горілки, – чи мені більше хочеться покарати якогось старпера за те, що він розтринь-

кує мій світ, а чи я просто роздратований тим, що світ став таким велетенським – набагато більшим, ніж ми можемо про нього розповісти, і тому нам залишаються лише ці радіосигнали, шматки та уривки думок на бамперах». Він робить ковток з пляшки: «У будь-якому разі я відчуваю образ».

То, певно, була вже третя ранку. Дег перебував під кайфом від свого вандалістського вчинку, тож ми сиділи собі вдвох на диванах у моїй вітальні, дивлячись на вогонь, що палав у каміні. Невдовзі до будинку (без стуку) влетіла Клер – її норково-чорне каре було розпатлане, незважаючи на низький зріст, вона мала імпозантний вигляд – працюючи за прилавком «Шанель» у місцевому торговому центрі «Ай. Магнін», цього навчиться будь-яка тьолка.

– Не побачення, а суцільне пекло, – виголосила вона, змусивши нас із Дегом обмінятися багатозначними поглядами.

Клер схопила на кухні склянку якогось загадкового напою, а тоді гепнула на невеличкий диван, не знаючи, що на її чорну вовняну сукню насувається нещастя у вигляді численних собачих шерстинок.

– Слухай, Клер. Якщо тобі так важко розповісти про своє побачення, може розіграєш його перед нами за допомогою ляльок, як у театрі?

– Смі-ішно, Дег. Смі-ішно. Боже! *Ще один* впарювач іпотеки і *ще одна* неймовірна вечерея з пророслих зерен та мінеральної води «Евіан». І, *звісно ж*, на додачу він виявився сервайвалістом. Увесь вечір розводився про те, як він поїде до Монтани, і про хімікати, які збирається заплхати до свого бензобаку, щоб його не роз'їло. Я більше так не можу. Мені скоро тридцять. А почуваюся я персонажем кольорового мультфільму.

Вона оглянула мою зручно (але в жодному разі не шикарно) обставлену меблями кімнату, простір, який загалом рятували від нудьги лише недорогі низькосортні килимки індіанського племені навахо. Після цього її обличчя розслабилось.

– Але трапилось ще гірше. На 111-му шосе в Катедрал-Сіті є крамничка, де продають опудала курей. Ми саме проїздили повз, і я ледь не знепритомніла – так мені закортіло цю курку; вони були такі милі, але Ден (ось як його звали) сказав: «Слухай, Клер, *не потрібна* тобі ця курка». На що я йому кажу: «Так не в цьому ж справа, Дене. Справа в тому, що я *хочу* цю курку». А він взявся читати мені неймовірно нудну лекцію про те, що єдина причина, чому я хочу опудало курки, – це тому, що воно гарне у вітрині, а щойно я отримаю своє опудало, одразу ж мріятиму його здихатися. Досить правдоподібно. І тоді я спробувала пояснити йому, що курячі опудала – це те, заради чого варто жити й будувати нові стосунки, але не впоралася з поясненнями – до того ж аналогія була калічною – і запала така жаклива, сповнена образи на всю людську расу мовчанка, яку можуть дозволити собі лише педанти, переконані, що спілкуються з недоумками. Мені хотілося його задушити.

– Опудало курки? – перепитав Дег.

– Так, курки.

– Що ж.

– Так.

– Кво-кво.

Наші розмови стали дурними й водночас похмурими, тож через кілька годин я пішов на веранду, де й сиджу собі зараз, обдираючи ймовірний жир япі з морд своїх собак та спостерігаючи за першими рожевими променями

світанку над долиною Коачелла, долиною в якій лежить Палм-Спрінгз. У долині на пагорбі видніється схожий на кінське сідло будинок комедіанта Боба Гоупа, він розтікається скелями, мов годинник Далі. Я спокійний, адже мої друзі поряд.

– Погода для поліпів, – виголошує Дег. Вийшовши, він усівся поруч зі мною і змахує з розхитаного дерев'яного ґанку шавлієвий пилок.

– Це занадто огидно, Дегу, – каже Клер, сідаючи з іншого боку від мене, і накидає мені на плечі ковдру (я сиджу в самих трусах).

– Зовсім не огидно. Насправді тобі варто якось опівдні прогулятися тротуаром біля ресторанів з патіо в Ранчо-Міраж. Народ засипає землю поліпами, мов лупою, а коли ти на них наступаєш, здається, що ходиш по ліжку, вкритому рисовими пластівцями.

Я кажу «Ш-ш-ш-ш...» – і всі п'ятеро (не забувайте про собак) дивляться на схід. Я здригаюся і ретельніше закутуюся в ковдру, бо виявилось, що мені холодніше, ніж я думав – от цікаво – здається, всі речі тепер – суцільне пекло: побачення, робота, вечірки, погода.... Чи може, ми вже не віримо, що це місце існує? Чи може, нам усім пообіцяли рай на землі, а те, що ми натомість отримали –

АВІАЗЛИДНІ:

Група людей, які хронічно подорожують, що негативно впливає на їхнє стабільне працевлаштування та облаштування постійного житла. Схильні до заздалегідь приречених та надзвичайно дорогих телефонних стосунків з людьми на ім'я Серж або Ліана. На вечірках схильні обговорювати програми лояльності для постійних клієнтів авіаліній.

ЛЮБОВ ДО М'ЯСА СТОІТЬ НА ЗАВАДІ БУДЬ-ЯКИХ РЕАЛЬНИХ ЗМІН

**ІСТОРИЧНЕ
НЕДО-
ДОЗУВАННЯ:**

Жити в час, коли здається, що довкола нічого не відбувається. Основні симптоми включають залежність від газет, журналів і новин на ТБ.

**ІСТОРИЧНЕ
ПЕРЕ-
ДОЗУВАННЯ:**

Жити в час, коли здається, що довкола відбувається занадто багато подій. Основні симптоми включають залежність від газет, журналів і новин на ТБ.

безнадійно програє при порівнянні.

Може, когось таки намахали. Цікаво.

Знаєте, Деґ і Клер багато усміхаються, як і більшість моїх знайомих. Але я завжди задумувався, чи немає в їхніх усмішках чогось механічного або злого, адже те, як вони викривляють губи, видається дещо, якщо й не вдаваним, то принаймні нагадує вияв *захисної реакції*. Поки я сиджу поруч із ними, в мене мимохіть виникає думка. Думка про те, що їхні щоденні усмішки – такі ж, як усмішки людей, яких не зі зла, та все ж оббирають на очах у всіх вуличні нью-йоркські шулери, і котрі з огляду на соціальні норми поведінки не здатні виказати свій гнів, бо не хочуть виглядати посміховиськом. Думка тікає.

Перший зблиск сонця з'являється над лавандовою горою Джошуа, але собі ж на шкоду ми трое – занадто круті; ми не можемо дозволити, щоб ця подія просто відбувалася. Деґ вітає спалах сонця, ставлячи нам запитання – похмурий ранковий концерт: «Про що ви думаєте, коли дивитися на сонце? Швидко. Кажіть, довго не зволікаючи, щоб не втратити першу відповідь, яка спала вам на думку. Будьте чесними. Будьте потворними. Клер, ти перша».

Клер підхопила хвилю: «Що ж, Деґу. У мене перед очима виникає російський

фермер, він їде на тракторі пшеничним полем, але сонце погано впливає на нього – він блякне, мов чорно-біле фото в старому журналі *Life*. І трапляється ще одна дивна річ: замість світла сонце починає випромінювати запах старих номерів *Life*, і цей запах знищує врожай. Стебла пшениці тоншають просто під час нашої розмови. Фермер спирається на кермо свого трактора й плаче. Його пшениця вмирає від отруєння історією».

– Добре, Клер. Дуже вигадливо. Енді? Ти готовий?

– Дай мені секунду подумати.

– Гаразд, тоді – моя черга. Коли я думаю про сонце, мені уявляється австралійська пляжна красуня, їй – вісімнадцять, можливо, це відбувається десь на Бонді-Біч, вона виявляє у себе на гомілці свій перший кератоз. Її мозок розривається від внутрішнього голосіння, і вона вже уявляє, як крастиме у своєї матері валіум. А тепер, Енді, скажи *мені*, про що думаєш *ти*, коли бачиш сонце?

Я відмовляюся брати участь у цьому жажітті. Відмовляюся демонструвати людям те, що бачу насправді.

– Я думаю про одне місце в Антарктиці, яке зветься озеро Ванда, де вже більше двох мільйонів років не було дощу.

– Досить чесно. Це все?

– Так. Усе.

Пауза. А ось те, про що я *не кажу*: це ж сонце також змушує мене думати про королівські мандарини, дурнуватих метеликів та лінивих коропів. І екстатичні краплі гранатової крові, що стікає зі шкірки плодів, які гниють на гілках сусіднього дерева – краплі, що звисають зі свого коричневого шкіряного джерела, мов рубіни, натякаючи на існування нестримної яечникової плодючості всередині.

Ховатися за панциром крутості для Клер уже також занадто. Вона порушує тишу, кажучи, що життя як послідовність відокремлених кльових моментів – нездорова річ.

– Або наші життя стануть історіями, або ж у нас немає іншого способу їх прожити.

Я погоджуюся. Деґ погоджується. Ми знаємо, що саме для цього ми трое полишили наші колишні життя позаду і переселилися в пустелю – щоб розказувати історії і робити наші життя гідними того, щоб про них розповісти.